ב"ק נה. ד"ה אמר ר"לו

מינה כו' מה שנרשה שה על

תורה אור השלם

בִּי יִקַּח אִישׁ אִשְּׁה
וּבְעֶלְה וְהָיָה אִם לֹא

תִּמְצָא חַן בְּעֵינְיוֹ כִּי מְצָא בָה עֶרְוַת דְּבָר וְכָתֵב לְהּ בָה עֶרְוַת דָבָר וְכָתֵב לְהּ

ספר כריתת ונתן בידה

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוא דקאמר לה:

(ב) שם ברשות הרבים אתא לקמיה דר' פדת כל"ל

(ג) תום' ד"ה ילתה וכו

מפני גרירה פירוש שנגררת אחר כל אדם

ינוסגין כה: (ד) בא"ו

דליכא מאו דפליג אטעמא

שלא ינהגו בה מנהג הפקר ור' ינאי דריש הכא: (ה) ד"ה אמר וכו' על

רשב"ג ואמר בפקח וכו' דעולמית קאי אנתחרש:

הגהות הגר"א

מינה בשנהה

ושלחה מביתו:

הניין ועי' טור וב" סי' שמג],

ניטין נה., ד) [ער׳ שבת

בח א מיי פ״י מהל׳ נירושיו הלכה כנ סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קיט סעי' ו: כש ב מיי׳ שם פ״א הל׳

תום' חד מקמאי פרק חרש

י סמג עשין מח טוש"ע שם סי קלו ס"ה:

יייי – יייי אמר רבא מעדותו של ר' בן גודגודא אמר לעדים . לה וחזר ואמר כנסי ש״ח זה מגורשת דאם איתא וה כגוו שונ דאם אינא דבטליה לעדים הוה אמר. ודוקא היכא דאמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה אבל אם לא אמר הכי תנן בהדיא בפרק הזורק א"ל כנסי ש"ח זה אינה מגורשת עד שיאמר לה הא גיטך. ולא משום דבעי׳ דעחה ל) אלא משוח דלמא ואם נתז לה כשהיא ישנה ואם מון לוו כשורא ישנה נמי אינה מגורשת משום דבעי׳ לה דומיא דידה שיהא מקום המשתמר ואם י היחה ישוה כחצרה איוה מגורשת דהא בעי׳ עומדת בצד ביתה או בצד חצרה וכיון דהיא ישנה כמי שאינה בצד ביתה דמי ואם היה מדבר עמה על עסקי גיטה ונתן לה גיטה באותו ענין אינה מגורשת משום דדילמא איהו גופיה משום דרי מא איוו גופיה לא יהיב לה משום גט ודעתו ³ שוחדה בעי׳ [והא] דאקשינן בפרק קמא דקדושין אם אין עסוקים באותו ענין מנא ידעה מאי קא״ל. משום קידושין הוא דנקט לשון דמנה ידעה דמשמע דבעי׳ דעתה דבקידושי בעי׳ דעתו ודעתה. והאי דלא אמר מנא ידעינן מאי קאמר לה דהוה שייך לישנא בין בקדושין בין בגרושין נפ"מ היכא דאמר איהו מעיקרא לשנים אתן בסתם לשום קדושי׳ דאע״ג דיהיב לה לשם קידושי׳ . כיון דלא ידעה מאי קא״ל

ל) ועי' בתוס' גיטין (ע"ח) ד"ה אינו דאפילו אם אמר משלחה וחוזרת ע"ש.

:לישנא דמנא ידעה

לעדים מתחלה ראו גע זה וכו' מ"מ לריך שיגידו לה העדים אח"כ דאל"כ הוה

והא דאקשינן כו'.

יצתה זו שאין לה יד לנרש עצמה. אר״ת דהיינו דוקא באין לה אב ובפ' התקבל (גיטין דף סד: ושם) וכן בפ"ב דקידושין (דף מג:) גבי כל קטנה שאין יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש פי׳ בקונט׳ אפי׳ ע״י אביה ואין נראה לר״ת דהא ר׳ ינאי מפיק לה הכא

מונתן בידה מי שיש לה יד לגרש את עלמה ילתה זו שאין לה יד וכיון שיש לה אב הרי יש לה יד דאפי׳ נערה בין היא בין אביה מקבל גיטה ולרבי יהודה אביה ולא היא ור׳ ישמעאל נמי דדריש מושלחה משמע דלא פליג ארבי ינאי אלא דדריש מקרא אחרינא וטעמא דיש לה אב משלחה ואינה חוזרת היא שאביה משמרה מלחזור ועוד הביח ר"ת רחייה מירושלמי דפירקין דקאמר התם נשתטית לא יוליא דבי ר' ינאי אמרי מפני גרירה שנגררת אחר כל אחד ונוהגין שנגררת מחר כל בה מנהג הפקר ר' זירא ור' מנא תרוייהו אמרי שאין יכולה לשמור את גיטה רבי נחמיה בשם ר' יהודה אמר תלתא מילי איכא בינייהו עבר וגירש מ"ד [א] מפני גרירה מותר כיון דליכא אלא איסור דרבנן שלא ינהגו בה הפקר אם עבר וגירש ה"ז גט למ"ד לפי שאינה יכולה לשמור את גיטה אסור פי׳ מדאורייתא אין הגט גט ועוד איכא בינייהו יש לה אב ופעמים שוטה ופעמים חלומה מ"ד מפני גרירה אסור שאין האב יכול לשומרה מן ההפקר וכן בעתים שהיא שוטה אין מהרת מן ההפקר אבל למ"ד שאינה יכולה לשמור את גיטה יש לה אב יכול לשמור את גיטה וכן פעמים חלומה יש לה עתים יכולה לשמור את גיטה וה"מ למימר דאיכא בינייהו יודעת לשמור את גיטה ולא את עלמה דלמ"ד מפני גרירה אסור כדאמר הכא ולמ"ד שאינה יודעת לשמור את גיטה זו יודעת לשמור גיטה אלא ניחא ליה למימר איכא בינייהו אפי׳ באין יודעת לשמור את גיטה ולא עלמה ואע"ג דהכא משמע דליכא מאן דפליג (ד) שלא ינהגו בה מנהג הפקר ורבי ינאי הוא דדריש הכא שאין יכולה לשמור גיטה מונתן בידה ובירושלמי קאמר ר' ינאי משום גרירה ופליג אטעמא דאמר דאינה יכולה לשמור גיטה אין זה תימה כ"כ כי יש סוגיות ומימרות הפוכות מהש"ם שלנו וי"מ דגריכה דהאמר בירושלמי היינו משלחה וחוזרת ויכולה לשמור גיטה היינו שיש לה יד לשמור

אי לאו דעתא צילותא ולעולם חדא דעתא

הוא או דלמא פשיטא ליה דדעתיה קלישתא ולאו דעתא צילותא הוא והכא היינו מעמא כיון דעתים חלים ועתים שומה למאי נפקא מינה להוציא אשתו בגם אי אמרת חדא דעתא הוא כקדושין כך גירושין ואי אמרת עתים חלים ועתים שומה קרושי מצי מקדש גרושי לא מצי מגרש מאי תיקו: נשתמית וכו': א"ר יצחק ידבר תורה שומה מתגרשת מידי דהוה אפקחת בעל כרחה ומה מעם אמרו אינה מגורשת שלא ינהגו בה מנהג הפקר היכי דמי אילימא דיודעת לשמור גיםה ויודעת לשמור עצמה מי נהגי בה מנהג הפקר אלא דאין יודעת לשמור לא גימה ולא עצמה דבר תורה שומה מתגרשת והא אמר דבי רבי ינאי וונתן בידה מי שיש לה יד לגרש עצמה יצתה זו שאין לה יד לגרש עצמה ותנא דבי רבי ישמעאל ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת יצתה זו שמשלחה וחוזרת אלא צריכא דיודעת לשמור גימה ואינה יודעת לשמור עצמה דבר תורה שומה מתגרשת דהא יודעת לשמור גימה ואמור רבנן לא ליפקא שלא ינהגו בה מנהג הפקר אמר אביי דיקא נמי דקתני גבי דידה נשתמית

את אשתו בגע. חרש מעיקרו לר׳

א"ר יוחנן בן נורי וכו': איבעיא להו רבי יוחנן בן נורי איש פשימא ליה

ואשה קמיבעיא ליה או דלמא אשה פשימא ליה ואיש קמיבעיא ליה

יוצאת לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו ש"מ איש

קמיבעיא ליה אדרבה מדקא"ל אף זו כיוצא בה ש"מ אשה קמיבעיא ליה אלא

ר' יוחנן בן נורי לדבריהם קאמר להו לדידי כי היכי דאיש לא מצי מגרש

אשה נמי לא מיגרשא אלא לדידכו מאי שנא אשה ומאי שנא איש אמרו

ליה אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת: העיד רבי יוחנן וכו': °אמר

רבא מעדותו של רבי יוחנן בן גודגדא יאמר לעדים ראו גם זה שאני

נותן ואמר לה כנסי שמר חוב זה הרי זו מגורשת מי לא אמר רבי יוחנן

בן גודגדא לא בעינן דעתה הכא נמי לא בעינן דעתה פשימא מהו דתימא מדא"ל כנסי שמר חוב זה במולי במליה קמ"ל אי איתא דבמליה לעדים הוה קאמר להו ומדלא אמר לעָדים לא במליה ולא מידי והאי דקאָמר הכי מחמת

כיסופא הוא דקאמר (6) להו רב יצחק בר ביסנא אירכסו ליה מפתחי דבי

מדרשא ברשות הרבים 🕫 בשבתא אתא לקמיה דרבי פדת דאמר ליה זיל

אי לאו דעתו ללולה היא ולעולם כל ימיו של חרש פשיטא ליה לרבי

אלעזר דחדה דעתה הית ליה לחרש דהינו עתים חלים עתים שוטה:

דמספקא ליה דעתים שהוא חלים לגמרי ודעתו ללולה וחיישינן שמא

או דלמא פשיטא ליה. דלאו דעתא לילותא היא אלא היינו טעמא

אלעזר אם יכול לגרש או לא דבשלמא לרבנן פשיטא לן דמוליא כדאמרינן במתני' (לעיל קיב:) כשם שכונס ברמיזה כך מוליה ברמיזה הלה לר' הלעזר דמשוי ליה ספק מאי: שמשלחה מביתו וחוזרת. שכן מנהג השוטים שחין בושין: ש"מ חיש מיבעיה ליה. ואשה פשיטא ליה דאי אשה מיבעיא ליה ואיש פשיטא ליה הכי איבעי להו לאהדורי אינו דומה אשה המתגרשת לאים המגרש: אשה נמי לא מיגרשא. ועלה קמייתו לה רבנן ראיה לדבריהם אף זו כיולא בה ואינו דומה דהמהדרי ליה אאיש משום דאיהו ה״ק לדידכו דאמריתו אשה מיגרשא מ"ש איש ומ"ם חשה: מעדותו של ר' יותנן. דאמר דאפי׳ במקום קידושין גמורים לא בעינן דעתא דאשה בגירושין: אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה. והיא לא שמעה וחזר ואמר לה לאשתו פקחת כנסי שטר חוב זה ולא הודיעה שהוא גיטה ה"ו מגורשת: לאו אמר ר' יוחנן לא בעינן דעחה. דחשה בגירושין דקתני חרשת יולחת בגט: פשיטא. דלר׳ יוחנן ודאי הכי הוא:

בשעת קידושין חלים היה: להוליה

לא יוציא וגב' דידיה לא יוציא עולמית מאי שנא הכא דקתני עולמית ומאי שנא התם דלא קתני עולמית אלא שמע מינה הא דאורייתא הא דרבנן:

א] תום' ד"ה ילתה עבר וגירש מ"ד כו'. נ"ב ולפ"ז קיי"ל דעבר וגירש אסור ובהני תלת כולה לשמור גיטה ויש לה אב ועתים שוטה עתים חלומה מגורשת בדיעבד חנותה מגורסת בדיעבד אבל לכתחלה לא יגרש וכגמרא דילן דנקט ב' הטעמים וכ"ד הרא"ש וש"פ. אבל הראכי"ה ת"ש מדקאמרו ליה אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת שהאשה ורשב"ה גרסי בעבר וגירש להיפך דלמ"ד משום גרירה אסור דעשאוהו כשל תורה ומ"ד לפי שאין כו' מותר בדיעבד ביכולה לשמור נה אבל לכתחלה והרשב"ה מפרש ג' דברים של הירושלמי שהשלישי הוא יכולה לשמור גיטה כגיי בירושלמי וכקושית תוס' דה"מ למימר ומפרש דעל כולן קאי עבר וגירש איכא בינייהו דאין נ"מ בהגך ג' דברים אלא בדיעבד. אבל לדברי ראבי"ה ביש לה אב ועתים שוטה עתים חלומה לכ"ע מגורשת בדיעבד ועמ"ש ברא"ש כאן . וועמ"ש רבינו באה"ע סי' :קי"ט ק"ק י"ב)

מוסף רש"י

מידי דהוי אפקחת בעל כרחה. מתגרשת ואע״פ שלא מדעתה (גיטין עא:). מעדותו של ר' יוחנן בן גודגדא. אנו למדין, אמר לעדים. שלא נפניה, ראו גט זה כו'. חול זה, ולא הודיעה שהוא גט (גיטין נה.). לא בעינן דעתה. לאשה, להא חלשת לית לה דעתא (שם).

גיטה והיינו פלוגתא דאמוראי דהכא ולפ"ז מאן דמפיק מושלחה אפי' יש לה אב אינה מתגרשת דקאמר יש לה אב למאן דאמר מפני גרירה אסור ומיהו אין נראה פירוש זה דעבר וגילש אתאי מותר למ"ד מפני גרירה כיון דהוי דאורייתא ועוד עתים שוטה ועמים חלומה אתאי קאמר דלמ"ד מפני גרירה אסור כיון דקבלה גט כשהיא חלומה הרי באותה שעה משלחה ואינה חוזרת היא והורה כן ר"ת הלכה למעשה ובפ"ב דקידושין האריך בתוס" יותר והכא דפריך ואלא דאין יודעת לשמור לא גיטה ולא עלמה דבר תורה שוטה מתגרשת והאמר דבי ר' ינאי כו' הוה מלי לשנויי ביש לה אב אלא שזהו בכלל שינויא דמשני ביודעת לשמור את גיטה ולא את עלמה: אביי דיקא גמי דקתני גבי דידה בו'. וא"ת דהכא קאמר אביי גופיה עולמית לכדרבי יצחק ובפרק מי שאחזו (גיטין ד' עא: ושם) קאמר אביי מתני' נמי דיקא דחלוקין עליו חבריו על רשב"ג (כ) דאמר בפקח שנחחרש שיכול לדבר מחוך הכתב דאין יכול לגרש מדקחני עולמית ודחי ליה רב פפא דלמא עולמית לכדר' יצחק והכא קאמר ליה אביי גופיה ואר"י דעולמית קאי אנתחרש' ואנשתטה והתם דייק דחולקין עליו חבריו ממאי דקאמר עולמית אנתחרש ורב פפא סבר דלמא לא אמיא כלל אלא לכדר׳ יצחק: אמר רבא מעדותו של ד' יוחגן בו'. הוה מצי למימר מדרבנן דאמרי חרשת יוצאה בגט אלא ניחא ליה למינקט ר׳ יוחנן שחכמים מביאין ראיה מדבריו ועוד משום דכל עדות הלכה היא: בוהן דתימא בי אמר דה בנםי שמ"ח בו'. והקשה ר"י דהא היכא דאמר לה כנסי שטר זה לא שמעי׳ מדרבי יוחנן בן גודגדא אלא מסברא דאם איתא דבטליה כו' ולא שמעי׳ מדבריו אלא דלא בעינן דעתה ואכתי תיקשה פשיטא וי"ל דאמילחיה דרבא פריך פשיטא ולמה ליה לרבא למימר כלל ומשני דרבא השמיענו בכנסי שטר חוב: